

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಎ. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಎಸ್. ಎಲ್. ಭೋಜೇಗೌಡ, ಟಿ. ಎ. ಸರವಣ, ಡಾ. ಸೂರಜ್ ರೇವಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಿ.ಎನ್. ಮಂಜೇಗೌಡ ಅವರುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಸೂಚನೆಯಡಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಕುರಿತು.

ವಿಷಯ :

ನೆಟೆ ರೋಗ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಬೆಳೆ ಹಾನಿಯಾಗಿ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ತೀವ್ರ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಕುರಿತು ಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಸಚಿವರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು.

ಉತ್ತರ :

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾನ್ಯ ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಶೂನ್ಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೀದರ ಮತ್ತು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜುಲೈ, ಆಗಸ್ಟ್, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಹಾಗೂ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅತಿಯಾದ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯು ಸಂಕೀರ್ಣ ನೆಟೆ/ಸೂರಗು ರೋಗಕ್ಕೆ (ಪೈಟೋಪೊರ ಇನ್ಫೆಸ್ಟಾನ್ಸ್ (*Phytophthora infestans*), ಮ್ಯಾಕ್ರೋಫೋಮಿನಾ ಫಿಸಿಯೋಲಿ (*Macrophomina phaseolina*) ಮತ್ತು ಫ್ಯುಸೇರಿಯಂ (*Fusarium udum*)) ತುತ್ತಾಗಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 69,746 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಮತ್ತು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 10426 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವು ತೊಗರಿಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ನೆಟೆ/ ಸೂರಗು ರೋಗದಿಂದ ನಾಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಳಂದ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 11361 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯು ಸಂಕೀರ್ಣ ನೆಟೆ/ಸೂರಗು ರೋಗದಿಂದ ಹಾನಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾ ತೊಗರಿ ಬಿತ್ತನೆಯ ಹಂಗಾಮಿನ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ಬೆಳೆಯು ಪೈಟೋಪೊರ ಕಾಂಡ ಮಚ್ಚೆ ರೋಗದ ಬಾಧೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಾನಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಪುನಃ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತೊಗರಿ ಬಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಿತ್ತನೆಯ ನಂತರ ಜುಲೈ, ಆಗಸ್ಟ್ ಮತ್ತು

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅತಿಯಾದ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಯು ಕಾಂಡ ಮಚ್ಚೆ ರೋಗದ ಬಾಧೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆ ಹೂವಾಡುವ ಮತ್ತು ಕಾಯಿ ಕಟ್ಟುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರೋಗದ ಪ್ರಮಾಣ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಿಡಗಳು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಗಿಡಗಳ ಕಾಂಡ ಮತ್ತು ಬೇರುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮ್ಯಾಕ್ರೋಪೋಮನಾ ಕಾಂಡ ಮಚ್ಚೆ ರೋಗ ಮತ್ತು ಬೇರು ಕೊಳೆ ರೋಗದ ಬಾಧೆಯೂ ಸಹಾ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಶಿಲೀಂಧ್ರ ರೋಗಗಳಿಂದಾಗಿ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಯು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿಯ ತಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಒಣಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ವಾತಾವರಣದ ಏರು ಪೇರುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ನೆಟೆ ರೋಗ ಉಲ್ಬಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

➤ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ಯಾವುದೇ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು, ತೋಗರಿ ಬೆಳೆ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

➤ ಸತತ ಮಳೆ ಬಿದ್ದು 15 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ (ಮೂಡಲ/ಮೂಲಿ ಗಾಳಿ) ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನ ಮೊದಲ ಎರಡು ವಾರ ರಭಸದಿಂದ ಬೀಸಿದ ಒಣ/ಶುಷ್ಕ ಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮದರು ಬೇಗನೆ ಒಣಗಿರುವುದರ ಪರಿಣಾಮ ಭೂಮಿ ಎರೆಬಿಡಿ (ಬಿರುಕು) ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಮತ್ತು ಬೇರುಗಳು ಕತ್ತರಿಸಿ/ತುಂಡಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ರೋಗಕಾರಕ ಶಿಲೀಂಧ್ರಗಳು ಸೇರಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

➤ ರೋಗಕಾರಕಗಳು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದರಿಂದ ಮಳೆ ನೀರು ಹಾಗೂ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಮುಖಾಂತರ ಒಂದು ಹೊಲದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಮುಖಾಂತರ ಪಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಸಹ ರೋಗಕಾರಕಗಳು ಬೆಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಯ ಎಲ್ಲಾ ತಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದ ಬಾಧೆ ಕಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗರಸು ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ತೇವಾಂಶವು ಬೇಗನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಈ ರೋಗದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಳವಾದ ಕಪ್ಪು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮುಂಜಾಗ್ಯತಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹೂವಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ಕಾಯಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಗೆ ಕಾರ್ಬೆಂಡಜಿಮ್ + ಮ್ಯಾಂಕೋಜಿಬ್ ಸಂಯುಕ್ತ ಶಿಲೀಂಧ್ರನಾಶಕವನ್ನು ಪ್ರತಿ

ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ 2.5ಗ್ರಾಂ ಬೆರೆಸಿ ಕಾಂಡದ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಬೇರುಗಳಿಗೆ ಟ್ರೈಕೋಡರ್ಮಾ ಜೈವಿಕ ಶಿಲೀಂಧ್ರನಾಶಕವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ 5 ಗ್ರಾಂ ಬೆರೆಸಿ ಬೇರುಗಳಿಗೆ ಉಪಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಕಾಂಡ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ಬೇರು ಕೊಳೆ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 2022ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಗೆ 128650 ರೈತರಿಂದ 68727.38 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆಳೆ ವಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 2022ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಪತ್ತಿನಡಿ ಒಟ್ಟು 51303 ಅರ್ಜಿಗಳು ಅರ್ಹವಾಗಿದ್ದು, ರೂ.8.39 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 2022ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಗೆ 121429 ರೈತರಿಂದ 149437.50 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆಳೆ ವಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 2022ರ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಪತ್ತಿನಡಿ ಒಟ್ಟು 40057 ಅರ್ಜಿಗಳು ಅರ್ಹವಾಗಿದ್ದು, ರೂ.26.89 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಬಂದಂತಹ ವಾಸ್ತವಿಕ ಇಳುವರಿಯು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಇಳುವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಕೊರತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅರ್ಹ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

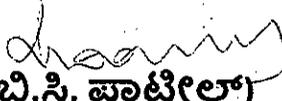
ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗದ ವರದಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಬೆಳೆಯ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆಯಾದಲ್ಲಿ ವಿಮಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿರುವ ರೈತರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಪಕ ರೋಗ ಹಾಗೂ ಕೀಟ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಿತ್ತನೆ ದಿನಾಂಕದ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಟಾವಿನ 15 ದಿನಗಳ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಶೇ.25 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.50 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ನಷ್ಟವಾದರೆ "On account payment due to Midseason Adversity" invoke ಮಾಡಿ, ಅರ್ಹ ರೈತರಿಗೆ ಮಧ್ಯಂತರ ವಿಮಾ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಫಸಲ್ ಭೀಮಾ ಯೋಜನೆಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಂತೆ (ಮುಂಗಾರು-2020) ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಬೆಳೆ ಹಾನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಫಸಲ್ ಭೀಮಾ ಯೋಜನೆಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನುಸಾರ ಹೋಬಳಿ/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆಯವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಬಂದಂತಹ ವಾಸ್ತವಿಕ ಇಳುವರಿಯ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಇಳುವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ, ಇಳುವರಿಯ ಕೊರತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹೋಬಳಿ/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವಿಮಾ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ವಿಮೆಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹ ರೈತರಿಗೆ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವ ನೆಟೆ/ಸೊರಗು ರೋಗ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಇಲಾಖಾ ವತಿಯಿಂದ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

1. ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಗರಿ ನೆಟೆ ರೋಗ ಬಾಧೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ತಂಡದಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
2. ತೊಗರಿ ಬೆಳೆ ನೆಟೆ ರೋಗದ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಕುರಿತು ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮವಾರು ಕೃಷಿ ಸಂಜೀವಿನಿ ವಾಹನಗಳ ಮೂಲಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಕರಪತ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮೂಲಕ ನೆಟೆ ರೋಗದ ಮುಂಜಾಗೃತ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ರೈತರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
3. ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಚಾರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡು ರೈತರಲ್ಲಿ ನೆಟೆ ರೋಗದ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(ಬಿ.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ್)
ಕೃಷಿ ಸಚಿವರು

ಸಂಖ್ಯೆ : AGRI -ACT/297/2022